

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2014. gada 23. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Regula (EK) Nr. 44/2001 — 31. pants — Lūgums atzīt un izpildīt nolēmumu, ar kuru noteikti pagaidu vai aizsardzības pasākumi — 1. panta 1. punkts — Piemērošanas joma — Civillietas un komercietas — Jēdziens — Prasība atlīdzināt zaudējumus, ko izraisījuši apgalvotie Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumi — Lidostas maksu atlaides — 22. panta 2. punkts — Izņēmuma jurisdikcija — Jēdziens — Strīdi uzņēmēj sabiedrību un citu juridisko personu lietās — Lēmums par atlaižu piešķiršanu — 34. panta 1. punkts — Atzišanas atteikuma pamatojums — Valsts, kurā prasīta atzišana, sabiedriskā kārtība

Lieta C-302/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Augstākās tiesas Senāts (Latvija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 15. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 3. jūnijā, tiesvedībā

bankrotējušī *AS flyLAL-Lithuanian Airlines*,

pret

VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga””,

AS “Air Baltic Corporation”.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. O’Kifs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 14. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- bankrotējušās *AS flyLAL-Lithuanian Airlines* vārdā – R. Audzevičius, advokatas, kā arī V. Skrastiņš un A. Guļajevs, advokāti,
- VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” vārdā – U. Zeltiņš, G. Lejiņš, M. Aljēns, S. Novicka, K. Zīle, advokāti,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

- AS “Air Baltic Corporation” vārdā – J. Jerņeva, D. Pāvila un A. Lošmanis, advokāti, kā arī J. Kubilis, advokāta palīgs,
 - Latvijas valdības vārdā – I. Kalniņš un I. Ņesterova, pārstāvji,
 - Lietuvas valdības vārdā – A. Svinkūnaitė un D. Kriaučiūnas, pārstāvji,
 - Nīderlandes valdības vārdā – M. Bulterman, pārstāve,
 - Eiropas Komisijas vārdā – A. Sauka, kā arī A.-M. Rouchaud-Joët un I. Rubene, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2014. gada 3. jūlija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 1. pantu, 22. panta 2. punktu, 34. panta 1. punktu un 35. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp bankrotējušo AS *flyLAL-Lithuanian Airlines* (turpmāk tekstā – “*flyLAL*”), kas ir saskaņā ar Lietuvas tiesībām dibināta sabiedrība, un VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” (turpmāk tekstā – “Starptautiskā lidosta “Rīga””), kas ir saskaņā ar Latvijas tiesībām dibināta sabiedrība, kura pārvalda lidostu “Rīga”, un AS “Air Baltic Corporation” (turpmāk tekstā – “*Air Baltic*”), kas ir saskaņā ar Latvijas tiesībām dibināta sabiedrība, par prasību atzīt un izpildīt Latvijā Lietuvas tiesas spriedumu, ar kuru noteikti pagaidu vai aizsardzības pasākumi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 6., 7., 16., 17. un 19. apsvērumi ir formulēti šādi:
 - “(6) Lai panāktu spriedumu brīvu apriti civillietās un komercietās, ir vajadzīgi un lietderīgi, ka normas, kas nosaka jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi, reglamentē kāds Kopienas juridiskais instruments, kas ir saistošs un tieši piemērojams.
 - (7) Ir svarīgi šīs regulas darbības jomā ietvert galvenos civillietu un komercietu jautājumus, izņemot dažus skaidri noteiktus jautājumus.
- [..]
- (16) Savstarpēja uzticēšanās tiesvedībai Kopienā pamato spriedumus, kas pieņemti kādā dalībvalstī un ko atzīst automātiski, bez vajadzības veikt kādu procedūru, izņemot strīdus gadījumus.
- (17) Izmantojot to pašu savstarpējās uzticēšanās principu, procedūrai, kuras mērķis ir kādā dalībvalstī padarīt par izpildāmu spriedumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, jābūt efektīvai un ātrai. Tālab sprieduma pasludināšanai par izpildāmu faktiski būtu jānotiek automātiski pēc sniegto dokumentu vienkāršas pārbaudes, nepastāvot nekādai iespējai, ka tiesa pēc savas iniciatīvas varētu atsaukties uz kādu no šajā regulā paredzētajiem izpildes atteikuma pamatojumiem.

[..]

(19) Būtu jānodrošina vajadzīgā nepārtrauktība starp [1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar secīgām konvencijām par jauno dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”),] un šo regulu, un tālab būtu jānosaka pārejas noteikumi. Šī pati vajadzība attiecas uz Briseles konvencijas interpretāciju Eiropas Kopienu Tiesā, un 1971. gada protokols [Pirmais protokols par Tiesas veicamo 1968. gada konvencijas interpretāciju tā grozītajā un papildinātajā redakcijā (OV 1998, C 27, 28. lpp.),] joprojām būtu jāpiemēro arī lietām, ko izskata tiesā pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas.”

4 Regulu Nr. 44/2001 saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu piemēro civillietās un komercietās. To nepiemēro tostarp nodokļu, muitas vai administratīvajās lietās.

5 Saskaņā ar šīs regulas 5. panta 3. un 4. punktu:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

[..]

3) lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu – tās vietas tiesā, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu;

4) attiecībā uz tādu civilprasību par zaudējumu atlīdzināšanu vai restitūciju, kuras pamatā ir kriminālsodāma darbība – tiesā, kurā izskata attiecīgo krimināllietu, ciktāl šīs tiesas jurisdikcijā saskaņā ar tās tiesību aktiem ir civillietu izskatīšana.”

6 Noteikumi par jurisdikciju ir noteikti minētās regulas II nodaļā. Šīs nodaļas 6. iedaļā ir paredzēti noteikumi par izņēmuma jurisdikciju. Šīs pašas regulas 22. pantā it īpaši ir noteikts:

“Šādām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila:

[..]

2) lietā, kuras priekšmets ir uzņēmējsabiedrību, citu juridisku personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību izveides spēkā esamība, to darbības izbeigšana vai likvidācija, vai to pārvaldes struktūru pieņemto lēmumu spēkā esamība – tās dalībvalsts tiesām, kurā ir uzņēmējsabiedrības, juridiskās personas vai apvienības atrašanās vieta. Lai noteiktu šo atrašanās vietu, tiesa piemēro starptautisko privāttiesību normas.”

7 Regulas Nr. 44/2001 31. pantā ir noteikts, ka dalībvalsts tiesās var iesniegt pieteikumu attiecībā uz tādiem pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem, ko var piemērot saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, pat ja saskaņā ar šo regulu lieta pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā.

8 Regulas Nr. 44/2001 33.–37. pantā ir reglamentēta spriedumu atzīšana. Šīs regulas 33. pantā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru dalībvalstī pieņemtu spriedumu bez kādas īpašas procedūras atzīst pārējās dalībvalstīs. Minētās regulas 34. un 35. pantā ir paredzēti iemesli, kuru dēļ izņēmuma kārtā spriedumu var neatzīt.

9 Regulas Nr. 44/2001 34. pantā ir paredzēts:

“Spriedumu neatzīst:

1) ja šāda atzīšana ir acīmredzami pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā prasa atzīšanu;

[..].”

10 Minētās regulas 35. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Turklāt spriedumu neatzīst, ja tas ir pretrunā II nodaļas 3., 4. vai 6. iedaļai, kā arī 72. pantā paredzētajā gadījumā.”

11 Šīs pašas regulas 36. pantā un 45. panta 2. punktā ir paredzēts, ka citā dalībvalstī pieņemts [pasludināts] spriedums, kuru prasa atzīt un izpildīt, nav pārskatāms pēc būtības.

Latvijas tiesības

12 Saskaņā ar Likumu “Par aviāciju”, tā redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem, gaisa kuģa ekspluatantiem jāveic maksājumi arī par lidostas izmantošanu.

13 Saskaņā ar minēto likumu nodevas apmēru un maksāšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

14 Ministru kabineta 2006. gada 3. janvāra noteikumu Nr. 20 “Kārtība, kādā nosakāma maksa par aeronavigācijas un valsts akciju sabiedrības “Starptautiskā lidosta “Rīga”” pakalpojumiem, un tās sadales kārtība” (*Latvijas Vēstnesis*, 2006, Nr. 10) 3.5. punktā ir noteikts, ka jebkurš pārvadātājs, lidojot uz lidostu “Rīga” un no tās, saņem atlaides [no lidostu maksājumiem] atkarībā no gada laikā pārvadāto pasažieru skaita virzienā no Rīgas.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem un apsvērumiem, kas sniegti tiesvedības rakstveida daļā un tiesas sēdē, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir daļa no apjomīgākas tiesvedības, kas patlaban noris *Lietuvos apeliacinis teismas* (Lietuvas Apelāciju tiesa). Ar šo prasību *flyLAL* vēlas panākt, lai tai tiktu atlīdzināti zaudējumi, kurus esot izraisījis, pirmkārt, tas, ka *Air Baltic* esot ļaunprātīgi izmantojusi dominējošo stāvokli lidojumu no vai uz Viļņas lidostu (Lietuva) tirgū, un, otrkārt, ar konkurenci nesaderīga vienošanās starp līdzatbildētājiem. Šajā nolūkā prasītāja pamatlietā lūdz piemērot pagaidu un aizsardzības pasākumus.

16 Ar 2008. gada 31. decembra spriedumu *Lietuvos apeliacinis teismas* apmierināja šo lūgumu un noteica pagaidu un aizsardzības pasākumus, piespriežot arestēt *Air Baltic* un Starptautiskajai lidostai “Rīga” piederošu kustamo un/vai nekustamo īpašumu un mantiskās tiesības par kopējo summu LTL 199 830 000 (Lietuvas liti) jeb LVL 40 765 320 (Latvijas lati) apmērā (EUR 58 020 666,10).

17 Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012. gada 19. janvāra lēmumu nolemts Latvijā atzīt un izpildīt šo spriedumu daļā par *Air Baltic* un Starptautiskajai lidostai “Rīga” piederošo kustamā un/vai nekustamā īpašuma un mantisko tiesību arestu. Prasītājas *flyLAL* lūgums par minētā sprieduma izpildes nodrošinājumu tika noraidīts. Apelācijas instancē šo nolēmumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija atstāja negrozītu.

18 Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas nolēmumu iesniedzējtiesā tika celta kasācijas sūdzība. Starptautiskā lidosta “Rīga” un *Air Baltic* norāda, ka *Lietuvos apeliacinis teismas* 2008. gada 31. decembra sprieduma atzīšana un izpilde esot pretrunā gan starptautisko publisko tiesību normām par imunitāti attiecībā uz tiesvedību, gan Regulai Nr. 44/2001. Tās apgalvo, ka šī lieta neietilpstot šīs regulas piemērošanas jomā. Proti, tā kā strīds ir par lidostas maksām, kas noteiktas ar valsts normatīvajiem aktiem, tas neattiecoties uz civillietu un komerclietu jomu minētās regulas izpratnē. Šis

spriedums Latvijā neesot ne atzīstams, ne izpildāms. Savā atbildē *flyLAL* uzskata, ka tās prasībai ir civiltiesisks raksturs, jo tā ir vērsta uz to, lai panāktu zaudējumu, ko radījis EKL 81. un 82. panta pārkāpums, atlīdzināšanu.

- 19 Normatīvo aktu, ar kuriem noteikts lidostas maksu apmērs un to atlaides, rakstura dēļ iesniedzējtiesa vispirms izsaka šaubas par to, ka tajā ierosinātā lieta ir civillietā vai komerclietā Regulas Nr. 44/2001 1. panta izpratnē. Atsaucoties uz spriedumā *St. Paul Dairy* (C-104/03, EU:C:2005:255) rasto risinājumu, tā faktiski norāda, ka lēmums, ar kuru noteikti pagaidu un aizsardzības pasākumi, varēšot tikt atzīts, balstoties uz šo regulu, vienīgi, ja lieta, kurā šie pasākumi ir pieprasīti, ir civillietā vai komerclietā minētās regulas izpratnē.
- 20 Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka strīds pamatlietā ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, secīgi rastos jautājums par izņēmuma jurisdikciju. Minētās regulas 22. panta 2. punktā ir paredzēts šāds noteikums, saskaņā ar kuru lietas par uzņēmējdarbību vai citu juridisko personu, kuru atrašanās vieta ir kādas dalībvalsts teritorijā, lēmumu spēkā esamību ietilpst šīs dalībvalsts tiesas jurisdikcijā. Lidostu maksājumu atlaides tiekot piemērotas, pamatojoties uz uzņēmējdarbību institūciju pieņemtajiem lēmumiem. Līdz ar to, pirmkārt, pastāvot šaubas par jurisdikcijas piekritību Lietuvas tiesām. Otrkārt, tā kā šīs pašas regulas 35. panta 1. punktā ir aizliegts spriedumu atzīt, ja tas ir pretrunā izņēmuma jurisdikcijas noteikumiem, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šāds jautājums ir jāizvērtē.
- 21 Visbeidzot Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā ir noteikts, ka spriedumu neatzīst, ja šāda atzīšana ir acīmredzami pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā prasa atzīšanu. Pirmkārt, pieprasītā summa esot apjomīga un *Lietuvos apeliacinis teismas* 2008. gada 31. decembra spriedumā neesot sniegti paskaidrojumi par konkrēto summu aprēķināšanas metodi. Otrkārt, prasība ir vērsta pret uzņēmējdarbībām, kuru akcionāre ir valsts. Tā kā *flyLAL* ir bankrotējusi, tad gadījumā, ja prasība tiks noraidīta pēc būtības, Starptautiskajai lidostai “Rīga”, *Air Baltic* un Latvijas Republikai nekādā ziņā nebūs iespējams atgūt zaudējumus, kas tām radušies ar šo spriedumu noteikto pagaidu un aizsardzības pasākumu piemērošanas dēļ. Šādi apstākļi liek apšaubīt minētā sprieduma atzīšanas atbilstību atzīšanas valsts sabiedriskajā kārtībā minētās tiesību normas izpratnē.
- 22 Šādos apstākļos Augstākās tiesas Senāts nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:
- “1) Vai lieta, kurā lūgts piedzīt zaudējumus un atzīt par nelikumīgām atbildētāju darbības saistībā ar aizliegtu vienošanos un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un kas balstīta uz citas dalībvalsts vispārējo normatīvo aktu piemērošanu, ir atzīstama par civillietu vai komerclietu Regulas Nr. 44/2001 izpratnē, ņemot vērā, ka aizliegtās vienošanās nav spēkā ar to noslēgšanas brīdi, bet normatīvo aktu pieņemšana ir valsts darbība publisko tiesību jomā (*acte jure imperii*), uz kuru attiecas starptautisko publisko tiesību normas par valsts jurisdikcionālo imunitāti pret citas valsts tiesām?
 - 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša (lieta ir civillietā vai komerclietā Regulas Nr. 44/2001 izpratnē), vai tiesvedība lietā “Par zaudējumu piedziņu” ir uzskatāma par tiesvedību, kuras priekšmets ir uzņēmējdarbību institūciju lēmumu likumīgums minētās regulas 22. panta 2. punkta izpratnē, kas pieļauj nolēmuma neatzīšanu atbilstoši tās 35. panta 1. punktam?
 - 3) Ja lietas “Par zaudējumu piedziņu” prasības priekšmets ietilpst Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkta tvērumā [..], vai atzinējvalsts tiesai ir pienākums pārbaudīt šīs regulas 35. panta 1. punktā minētos apstākļus attiecībā uz sprieduma par pagaidu aizsardzības pasākumu piemērošanu atzīšanu?

- 4) Vai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā ietverta sabiedriskās kārtības klauzulu var saprast tādējādi, ka sprieduma par pagaidu aizsardzības pasākumu piemērošanu atzīšana ir pretēja dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, ja, pirmkārt, kā galvenais arguments pagaidu aizsardzības pasākumu piemērošanai ir minēta prasības ievērojamā summa bez pamatota un argumentēta aprēķina, otrkārt, ja, atzīstot un izpildot šādu nolēmumu, atbildētājiem var rasties zaudējumi, kurus lietas “Par zaudējumu piedziņu” prasības noraidīšanas gadījumā nebūs iespējams piedzīt no bankrotējušas uzņēmējsabiedrības, kāda ir prasītāja, kas rezultātā skar atzinējvalsts ekonomiskās intereses, tādējādi apdraudot valsts drošību, ievērojot to, ka Latvijas Republika ir lidostas “Rīga” 100 % akciju īpašniece un 52,6 % AS “Air Baltic” akciju īpašniece?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 23 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlietā aplūkotā, kas ir prasība par zaudējumu atlīdzināšanu, kuri radušies apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu dēļ, ietilpst jēdzienā “civillietas un komercietas” šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā.
- 24 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai pēc iespējas nodrošinātu tiesību un pienākumu, kas dalībvalstīm un ieinteresētajām personām izriet no Regulas Nr. 44/2001, vienlīdzību un vienveidību, jēdziens “civillietas un komercietas” nav jāinterpretē kā vienkārša atsauce uz vienas vai otras attiecīgās valsts tiesībām. Minētais jēdziens ir jāuzskata par autonomu jēdzienu, kas jāinterpretē, atsaucoties, pirmkārt, uz minētās regulas mērķiem un sistēmu un, otrkārt, uz vispārējiem principiem, kas izriet no visu valstu tiesību sistēmām (šajā ziņā skat. spriedumus *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, 41. punkts un tajā minētā judikatūra; *Cartier parfums-lunettes* un *Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, 32. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 25 Turpinot, ciktāl Regula Nr. 44/2001 attiecībās starp dalībvalstīm aizstāj Briseles konvenciju, Tiesas sniegtā šīs konvencijas tiesību normu interpretācija ir piemērojama arī šīs regulas tiesību normām, kad šo tiesību aktu normas var uzskatīt par līdzīgām (šajā ziņā skat. spriedumus *Sunico* u.c., C-49/12, EU:C:2013:545, 32. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Brogstetter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas joma tāpat kā Briseles konvencijas piemērošanas joma ir ierobežota ar jēdzienu “civillietas un komercietas”. Lai noteiktu, vai kāds jautājums ietilpst vai neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, ir jāizvērtē apstākļi, kuri raksturo tiesiskās attiecības starp lietas dalībniekiem vai tiesvedības priekšmetu (šajā ziņā skat. spriedumus *Sapir* u.c., C-645/11, EU:C:2013:228, 32. un 34. punkts un tajos minētā judikatūra, kā arī *Sunico* u.c., EU:C:2013:545, 33. un 35. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 27 No Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. un 4. punkta izriet, ka principā prasības par zaudējumu atlīdzināšanu ietilpst civillietu un komercietu jomā un tāad ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā. Kā atgādināts minētās regulas preambulas 7. apsvērumā, ir svarīgi šīs regulas darbības jomā ietvert galvenos civillietu un komercietu jautājumus, izņemot dažus skaidri noteiktus jautājumus. Izslēgšanas no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas [gadījumi] ir uzskatāmi par izņēmumiem, kuri kā ikviens izņēmums, ņemot vērā minētās regulas mērķi, proti, nodrošināt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, sekmējot spriedumu brīvu apriti, ir jāinterpretē šauri.

- 28 Prasītājas *flyLAL* celtās prasības mērķis ir zaudējumu atlīdzināšana, kas saistīta ar apgalvotu konkurences tiesību pārkāpumu. Tādējādi tā izriet no tiesībām, kas nosaka civiltiesisko atbildību par neatļautu darbību vai kvazideliktu (skat. pēc analogijas spriedumu *Sunico* u.c., EU:C:2013:545, 37. punkts).
- 29 Līdz ar to tādai prasībai kā pamatlietā aplūkotā, kuras priekšmets ir panākt konkurences tiesību normu pārkāpuma izraisītu zaudējumu atlīdzināšanu, ir civillietu un komerclietu raksturs.
- 30 Protams, Tiesa ir uzskatījusi, ka, lai gan noteiktas tiesvedības starp publisko tiesību subjektu un privāttiesību subjektu var ietilpt civillietu un komerclietu jēdzienā, tas tā nav gadījumā, ja publisko tiesību subjekts rīkojas, īstenojot publisko varu (spriedumi *Sapir* u.c., EU:C:2013:228, 33. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Sunico* u.c., EU:C:2013:545, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Proti, ja kāds lietas dalībnieks īsteno publisko varu, izmantojot plašas pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normām, kas piemērojamas attiecībām starp privātpersonām, tas izslēdz šādu lietu no civillietu un komerclietu kategorijas Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkta izpratnē (šajā ziņā skat. spriedumu *Apostolides*, EU:C:2009:271, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Attiecībā uz aeronavigācijas maksājumiem Tiesa ir atzinusi, ka gaisa telpas kontrole un uzraudzība būtībā ir uzskatāma par publiskās varas daļu un ka tās prasa šādu prerogatīvu īstenošanu (šajā ziņā skat. spriedumu *SAT Fluggesellschaft*, C-364/92, EU:C:1994:7, 28. punkts).
- 33 Tomēr Tiesa jau ir nospriedusi, ka lidostu aprīkojuma nodošana rīcībā par maksu ir saimnieciska darbība (šajā ziņā skat. spriedumus *Aéroports de Paris*/Komisija, C-82/01 P, EU:C:2002:617, 78. punkts, kā arī *Mitteldeutsche Flughafen* un *Flughafen Leipzig-Halle*/Komisija, C-288/11 P, EU:C:2012:821, 40. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi šādas tiesiskas attiecības ietilpst civillietu un komerclietu jomā.
- 34 Tādos apstākļos kā šajā pamatlietā šādu secinājumu neatspēko ne fakts, ka apgalvotie konkurences tiesību pārkāpumi izrietot no Latvijas normatīvajiem aktiem, ne tas, ka valstij pieder attiecīgi 100 % vai 52,6 % no atbildētāju pamatlietā kapitāla.
- 35 Proti, pirmkārt, nav nozīmes tam, ka Starptautiskajai lidostai “Rīga” attiecībā uz lidostu maksājumu apmēru un to atlaidēm ir saistoši Latvijas Republikas vispārpiemērojamie normatīvie akti. Šis apstāklis tieši pretēji attiecas uz tiesiskajām attiecībām starp šo dalībvalsti un Starptautisko lidostu “Rīga” un neietekmē tās tiesiskās attiecības ar aviokompānijām, kuras izmanto tās pakalpojumus.
- 36 Kā ģenerāladvokāte norāda savu secinājumu 61. punktā, valsts tiesību normu nepiemērošana pamatlietā nav prasības par zaudējumu atlīdzināšanu tiešas sekas, bet ir ne vairāk kā netiešas sekas, ko izraisījusi pārbaude izņēmuma kārtā.
- 37 Otrkārt, Latvijas valsts nav pamatlietas dalībniece, un vienīgi tas, ka tā ir minēto sabiedrību akcionāre, nav pielīdzināms apstāklis, kad minētā dalībvalsts īsteno publiskās varas prerogatīvas. Šāds apsvērums ir spēkā vēl jo vairāk, ja šīs sabiedrības, kurās šai valstij pieder vairākums vai visas kapitāldaļas, rīkojas kā jebkurš uzņēmējdarbības subjekts neatkarīgi no tā, vai runa ir par fizisku vai juridisku personu, kas darbojas konkrētajā tirgū. Šādi celta prasība nav vērsta pret kādas strīda puses rīcību vai procesiem, ar ko tiek īstenota publiska vara, bet gan pret privātpersonu veiktām darbībām (šajā ziņā skat. spriedumu *Apostolides*, EU:C:2009:271, 45. punkts).
- 38 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild tā, ka Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlietā, kas ir vērsta uz apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu radīto zaudējumu atlīdzināšanu, ietilpst “civillietu un komerclietu” jēdzienā šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā.

Par otro un trešo jautājumu

- 39 Ar savu otro un trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlietā, kas ir vērsta uz apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu radīto zaudējumu atlīdzināšanu, ir jāuzskata par tiesvedību, kuras priekšmets ir uzņēmēj sabiedrību institūciju pieņemto lēmumu likumīgums šīs tiesību normas izpratnē. Apstiprinošas atbildes gadījumā tā vēlētos noskaidrot, vai gadījumā, kad prasība pēc būtības ir celta citā tiesā, nevis tajā, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar minētās regulas 22. panta 2. punktu, šī tiesību norma kopsakarā ar 35. pantu rada šķērslī, lai atzītu šīs citas tiesas spriedumu, ar kuru noteikti pagaidu un aizsardzības pasākumi.
- 40 Attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punktu Tiesai jau bija iespēja nospriest, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā attiecas vienīgi uz tādām prasībām, kurās viens no lietas dalībniekiem apstrīd sabiedrības institūcijas pieņemtā lēmuma likumīgumu saistībā ar piemērojamām sabiedrību tiesībām vai sabiedrības statūtu noteikumiem attiecībā uz sabiedrības institūciju darbību (spriedums *Hassett un Doherty*, C-372/07, EU:C:2008:534, 26. punkts).
- 41 Kā izriet no atbildes, kas sniegta uz pirmo jautājumu, pamatlīetas priekšmets būtībā attiecas uz prasību atlīdzināt zaudējumus, kurus esot radījuši apgalvotie Savienības konkurences tiesību pārkāpumi, nevis uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisko personu spēkā esamība, to spēkā neesamība vai likvidācija, vai to institūciju pieņemto lēmumu likumīgums minētās regulas 22. panta 2. punkta izpratnē.
- 42 Tādējādi uz otrā un trešā jautājuma pirmo daļu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlīetas, kas vērsta uz apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu radīto zaudējumu atlīdzināšanu, neveido tiesvedību, kuras priekšmets ir uzņēmēj sabiedrību institūciju lēmumu likumīgums šīs tiesību normas izpratnē.
- 43 Ņemot vērā atbildi, kas sniegta uz otrā un trešā jautājuma pirmo daļu, nav nepieciešams atbildēt uz šo jautājumu otro daļu attiecībā uz minētās regulas 35. panta 1. punktu.

Par ceturto jautājumu

- 44 Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka spriedumā, kura atzīšanu un izpildi prasa, norādīto summu, uz kurām attiecas pagaidu un aizsardzības pasākumi, apmēra noteikšanas pamatojuma neesamība vai atsaukšanās uz nopietnām saimnieciskām sekām ir iemesli, kas uzskatāmi par dalībvalsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, sabiedriskās kārtības pārkāpumu, kas šajā dalībvalstī ļauj atteikt atzīt un izpildīt šādu citā dalībvalstī pasludinātu spriedumu.
- 45 Vispirms ir jāprecizē, kā arī izriet no Regulas Nr. 44/2001 preambulas 16. un 17. apsvēruma, ka tajā paredzētā atzīšanas un izpildes kārtība ir balstīta uz savstarpēju uzticēšanos tiesvedībai Eiropas Savienībā. Šāda uzticēšanās prasa, lai vienā dalībvalstī pieņemti tiesu spriedumi ne tikai tiktu pilnībā atzīti citā dalībvalstī, bet arī lai procedūra par šo spriedumu padarīšanu par izpildāmiem šajā otrajā valstī būtu efektīva un ātra. Šādā procedūrā saskaņā ar šīs regulas preambulas 17. apsvērumu ir jāveic tikai formāla to dokumentu pārbaude, kuri nepieciešami, lai nolēmumu padarītu izpildāmu dalībvalstī, kurā to ir pieprasīts darīt (šajā ziņā skat. spriedumu *Prism Investments*, C-139/10, EU:C:2011:653, 27. un 28. punkts).
- 46 Tāpat atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktam spriedumu neatzīst, ja šāda atzīšana ir acīmredzami pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā prasa atzīšanu. Izvirzāmie apstrīdēšanas iemesli ir skaidri norādīti šīs regulas 34. un 35. pantā. Šis uzskaitījums, kurā ietvertā

informācija saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir jāinterpretē šauri, ir izsmelošs (šajā ziņā skat. spriedumus *Apostolides*, EU:C:2009:271, 55. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Prism Investments*, EU:C:2011:653, 33. punkts).

- 47 Visbeidzot saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan dalībvalstis, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā ietvertu klauzulu, principā ir tiesīgas atbilstoši savas valsts koncepcijai brīvi noteikt sabiedriskās kārtības prasības, minētā jēdziena robežas tomēr ir šīs regulas interpretācijas jautājums. Tādējādi, kaut gan Tiesas ziņā nav definēt dalībvalsts sabiedriskās kārtības saturu, tomēr tai ir jāpārbauda robežas, atbilstoši kurām dalībvalsts tiesas drīkst atsaukties uz minēto jēdzienu, lai atteiktos atzīt citas dalībvalsts tiesas spriedumu (šajā ziņā skat. spriedumus *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, 22. un 23. punkts, kā arī *Renault*, C-38/98, EU:C:2000:225, 27. un 28. punkts).
- 48 Šajā ziņā, liedzot citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu pārskatīšanu pēc būtības, Regulas Nr. 44/2001 36. pants un 45. panta 2. punkts aizliedz valsts tiesai, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, atteikties atzīt vai izpildīt šo spriedumu vienīgi tādēļ, ka pastāv atšķirība starp sprieduma izcelsmes valsts tiesas piemēroto tiesību normu un to tiesību normu, kuru būtu piemērojusi tās dalībvalsts tiesa, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, ja šī tiesa būtu izskatījusi minēto lietu. Tāpat arī tās valsts tiesa, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, nav tiesīga pārskatīt sprieduma izcelsmes valsts tiesas tiesisko vai faktisko apstākļu vērtējumu precizitāti (skat. spriedumu *Apostolides*, EU:C:2009:271, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Atsaukšanās uz sabiedriskās kārtības klauzulu, kas ietverta Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā, ir pieļaujama tikai tad, ja citā dalībvalstī pieņemta sprieduma atzīšana vai izpilde būtu nepieļaujama pretrunā tās valsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, tiesiskajai kārtībai, jo tādējādi tiktu aizskarts kāds no pamatprincipiem. Lai ievērotu aizliegumu pēc būtības pārskatīt jebkādu citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu, šādam aizskārumam ir jābūt acīmredzamam tādas tiesību normas pārkāpumam, kura tiek uzskatīta par būtisku tās valsts tiesību sistēmā, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, vai arī tādu tiesību pārkāpumam, kuras šajā tiesību sistēmā ir atzītas par pamattiesībām (skat. spriedumu *Apostolides*, EU:C:2009:271, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Šajā lietā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, pirmkārt, kādas sekas ir atzīstamas pamatojuma nesniegšanai par metodi, saskaņā ar kuru spriedumā, kura izpilde ir prasīta, noteiktas summas, uz kurām attiecas paredzētie pagaidu un aizsardzības pasākumi, un, otrkārt, kādas sekas ir saistītas ar šo summu apmēru.
- 51 Pirmkārt, attiecībā uz pamatojuma nesniegšanu Tiesa jau ir nospriedusi, ka tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu ievērošana prasa, ka ikvienā tiesas nolēmumā ir jānorāda pamatojums, lai atbildētājam ļautu saprast nelabvēlīgā nolēmuma iemeslus un lietderīgi un efektīvi pārsūdzēt šādu spriedumu (spriedums *Trade Agency*, C-619/10, EU:C:2012:531, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Ir jākonstatē, ka pienākuma norādīt pamatojumu apmērs var atšķirties atkarībā no attiecīgā tiesas nolēmuma rakstura un tas ir jāanalizē, visaptveroši aplūkojot procesu un ievērojot visus atbilstošos apstākļus, ņemot vērā procesuālās garantijas, kas attiecas uz šo nolēmumu, lai pārbaudītu, vai tās nodrošina, ka attiecīgajām personām ir iespēja lietderīgi un efektīvi pārsūdzēt minēto nolēmumu (šajā ziņā skat. spriedumu *Trade Agency*, EU:C:2012:531, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Konkrētajā gadījumā no visas Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, pirmkārt, ka nevar uzskatīt, ka nav norādīts pamatojums, jo ir iespējams izsekot argumentācijas gaitai, kuras rezultātā ir noteikts konkrēto summu apmērs. Otrkārt, attiecīgajiem lietas dalībniekiem bija iespēja pārsūdzēt šādu lēmumu un lietas dalībnieki ir izmantojuši šādu iespēju.
- 54 Tādējādi lietas taisnīgas izskatīšanas pamatprincipi ir tikuši ievēroti, un līdz ar to nevar uzskatīt, ka būtu noticis šāds sabiedriskās kārtības pārkāpums.

- 55 Otrkārt, attiecībā uz sekām, kas piedēvētas summu, uz kurām attiecas spriedumā, kura atzišana tikusi prasīta, noteiktie pagaidu un aizsardzības pasākumi, apmēram, ir jāuzsver, kā tas atgādināts šī sprieduma 49. punktā, ka sabiedriskās kārtības jēdziena mērķis ir novērst acīmredzamu tādas tiesību normas, kura valsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, tiesību sistēmā tiek uzskatīta par būtisku, vai arī tādu tiesību, kas šajā tiesību sistēmā ir atzītas par pamattiesībām, pārkāpumu.
- 56 Kā ģenerāladvokāte norāda savu secinājumu 84. un 85. apsvērumā, “sabiedriskās kārtības” jēdziens Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkta izpratnē ir vērsts uz to, lai aizsargātu tiesiskās intereses, kas izpaužas tiesību normā, nevis tīri saimnieciskas intereses. Tā tas arī ir tad, ja, kā atgādināts šī sprieduma 37. punktā, publiskās varas subjekts darbojas kā tirgus dalībnieks, konkrētajā gadījumā – kā akcionārs, un tādējādi pakļauj sevi riskam ciest noteiktus zaudējumus.
- 57 Pirmkārt, no Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka ar iespējamo zaudējumu apmēru saistītās finansiālās sekas jau ir tikušas apspriestas Lietuvas tiesās. Otrkārt, kā uzsver Eiropas Komisija, pamatlietā aplūkoti pagaidu un aizsardzības pasākumi nosaka nevis pienākumu samaksāt konkrētu summu, bet vienīgi uzraudzīt atbildētājam pamatlietā piederušo mantu.
- 58 Tādējādi ir jāuzskata, ka vienkārša atsaukšanas uz nopietnām saimnieciskām sekām nav uzskatāma par dalībvalsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, sabiedriskās kārtības pārkāpumu Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkta izpratnē.
- 59 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ne summu, uz kurām attiecas spriedumā, kura atzišana un izpilde ir pieprasīta, noteiktie pagaidu un aizsardzības pasākumi, apmēra noteikšanas metode – ja ir iespējams izsekot argumentācijas gaitai, kuras rezultātā ir noteikts minēto summu apmērs, un vēl jo vairāk, ja tiesību aizsardzības līdzekļi bija pieejami un tie arī tikuši izmantoti, lai apstrīdētu šādu aprēķināšanas metodi, – ne arī vienkārša atsaukšanās uz nopietnām saimnieciskām sekām nav iemesli, kas uzskatāmi par dalībvalsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, sabiedriskās kārtības pārkāpumu, kas ļauj šajā dalībvalstī atteikt atzīt un izpildīt šādu citā dalībvalstī pasludinātu spriedumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komerclietās 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlietā, kas ir vērsta uz apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu radīto zaudējumu atlīdzināšanu, ietilpst “civillietu un komerclietu” jēdzienā šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā;**
- 2) **Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamatlietā, kas vērsta uz apgalvoto Savienības konkurences tiesību pārkāpumu radīto zaudējumu atlīdzināšanu, nav uzskatāma par tiesvedību, kuras priekšmets ir uzņēmēj sabiedrību institūciju lēmumu likumīgums šīs tiesību normas izpratnē;**
- 3) **Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ne summu, uz kurām attiecas spriedumā, kura atzišana un izpilde ir pieprasīta, noteiktie pagaidu un aizsardzības pasākumi, apmēra noteikšanas metode – ja ir iespējams izsekot argumentācijas gaitai, kuras rezultātā ir noteikts minēto summu apmērs, un vēl jo vairāk, ja tiesību aizsardzības līdzekļi**

bija pieejami un tie arī tikuši izmantoti, lai apstrīdētu šādu aprēķināšanas metodi, – ne arī vienkārša atsaušanās uz nopietnām saimnieciskām sekām nav iemesli, kas uzskatāmi par dalībvalsts, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, sabiedriskās kārtības pārkāpumu, kas ļauj šajā dalībvalstī atteikt atzīt un izpildīt šādu citā dalībvalstī pasludinātu spriedumu.

[Paraksti]